

הַלְבוּת שֵׁפֶת סִימָן שְׁעָא

ביאורים ומוספים

[שו"ע ס"א]

אם הסיח מלבו ואין דעתו לזרוק.

סה, ב, ד"ה איקלעו) מה שכתבו בזה. ודעת הרמב"ם שהיא הדעה הראשונה בשו"ע שהלכה כרבי יוסי נגד רבי יהודה גם בעירובין, וכמו שכתב המגיד משנה (פ"ה מהל' עירובין ה"ג).

[משנ"ב שם]

והסיח לבו מדינתו.

11) ומשמע, שגם בנכרי הטעם שאינו אוסר הוא משום שהסיח ליבו מדירתו. והחזו"א (או"ח סי' פב ס"ק כה) תמה, שבנכרי לא שייך טעם זה, שהרי לדעת רבי יוסי נכרי אוסר משום שאינו מסיח דעתו מדירתו, ולא מסתבר שרבי יהודה יחלוק עליו בזה, אלא טעמו של רבי יהודה הוא משום שדירה בלא בעלים אינה נחשבת דירה, ובישראל אוסר חכמים שמא יחזור, אבל בנכרי שמעיקר הדין אין דירתו דירה (כמבואר בשעה"צ (ס"ק ה) בשם הרשב"א), לא גזרו. אולם כתב, שאם דעתו במפורש לחזור, אינו נחשב שקר מביתו, אלא עדיין הוא גר שם ונראה מה שכתבנו לעיל ס"ק ה).

[ביה"ל ד"ה אם הסיח]

קשה לה לשיבת אצל בתו מסיח דעתו מדינתו.

12) ולענין נכרי שהלך לשבות אצל בתו, כתב החזו"א (או"ח סי' פב ס"ק כג), שיתכן שכיון שבנכרי אין הטעם משום שהסיח דעתו אלא משום שדירה בלא בעלים אינה נחשבת לדירה [ראה לעיל ס"ק ז], לכך גם כששבת אצל בתו דינו כמו ששבת אצל בנו. אכן, אם ביתה קרוב מהלך יום אחד, אפילו לא היתה דעתו מתחילה לחזור, אם חזר הרי הוא אוסר.

[משנ"ב ס"ק ח]

וקנה לה שבת שהתרה ושוב לא תאסר.

13) וחולים המגיעים לבית חולים בשבת, כתב בספר חכמת הלב (פ"ט דרכי שלום ס"ק סד) שאינם אוסרים, מטעם זה ששבת שהותרה הותרה. ואף לדעת הגר"א [הובא בביה"ל ד"ה ואחר כך נמלקן שישראל שבא בשבת אוסר, ביאר החזו"א (או"ח סי' פח ס"ק ג) שהטעם הוא משום שכל דירה מיועדת היא לדירורים, וכל זה שייך רק אם יש לדירה בעלים או שעומד להיות לה בעלים, שאז הדירה מיועדת מצד הבעלות שבה לדירורים, אבל לחולים אין שום זכות ובעלות במקום, ועוד, שלא בכל שעה יכולים הם לבוא לבית חולים, והדבר תלוי בהחלטת הרופאים, ולפעמים מחוסר מקום אף שולחים את הבאים לבית חולים אחר, ובאופן זה גם לדעת הגר"א אינו אוסר [וראה שם שהרחיב בזה]. וראה מה שכתבנו לעיל (סי' שע ס"ק נה) בשם ספר ארחות שבת], שיש אומרים שאין החולים אוסרים כלל בדירתם.

[משנ"ב שם]

ואמרינן שקבר בבין השמשות ה"ה דעתו לבוא.

14) ואפילו אם הלך למקום המרוחק יותר ממהלך יום, כתב לקמן (סי' שפג ס"ק ד) שכיון שבא בשבת התברר למפרע שיצא ממקומו כבר ביום חול, ובכניסת שבת היה כבר בתוך מהלך יום, והיה עומד לבוא בשבת, ואוסר. והוסיף, שלכך לא שייך לומר שבת הואיל והותרה הותרה; כיון שבבין השמשות היה עומד ליאסר לאחר מכן.

המשך במילואים עמוד 22

5) ואם לא הסיח דעתו במפורש מלחזור, האריך החזו"א (או"ח סי' פב ס"ק כג-כד) לדון בדברי הפוסקים בענין זה, ומסקנתו, שאם הלך לחצר אחרת באותה העיר, צריך שיסיח דעתו במפורש מלחזור כדי שלא יאסור. ואם הלך לשבות בעיר אחרת, אפילו בסתמא נחשב כהסיח דעתו מלחזור, ואינו אוסר אלא אם כן היתה דעתו במפורש לחזור. [וכן כתב בשו"ה הלכות (ס"א), וראה שם בהערות שבסוף הספר].

[שו"ע שם]

אם הוא קרוב מקלף יום אָקד.

6) ואם הנכרי נמצא במקום מרוחק יותר ממהלך יום אחד, אלא שיכול להגיע ביום אחד על ידי מטוס או מכונית, כתב הכף החיים (סי' שפג ס"ק ה), שהבא בספינה של אש נחשב שנמצא במקום רחוק אפילו יכול להגיע באותו יום [וכשם שלענין ברכת הגומל, ולענין אבלות (ממתי מונה שלושים יום, ראה יו"ד סי' שעה ס"ח), אין דינו כנמצא במקום קרוב]. מאידך, הביא שהמסגרת זהב על הקצו"ע (סי' רד אות א) כתב, שיש חולקים בזה וסוברים שאפילו אם הלך למקום המרוחק כמה פרסאות, אם יכול לבוא ביום אחד נחשב במקום קרוב. [אמנם גם אם באופן זה נדון הוא כמקום קרוב, אינו אוסר אלא לדעת השו"ע, אבל להכרעת המשנ"ב (ס"ק ו) שבעיר אחרת מותר גם כשיכול לבוא ביומו, גם בנדון זה מותר].

[משנ"ב ס"ק ה]

וקאן מיני דקלף ד'עתי? לשבת שם כל היום.

7) ולכך כל זמן שלא חזר אינו אוסר. אבל אם חזר באמצע שבת, דעת המשנ"ב (ס"ק ח) שאוסר, והט"ו מותר גם בחזר בשבת, ראה שעה"צ (ס"ק ו).

8) ובדעת החזו"א (או"ח סי' פב ס"ק כד) כתב בשו"ה הלכות (ס"ב), שנראה שאף אם מתחילה דעתו לחזור, מ"מ מותר, כל זמן שלא בא והוא עדיין בעיר אחרת. אכן דוקא אם יבוא אחר הסעודה מותר, אבל אם דעתו לבוא לסעודה, נחשב שדר כאן ואוסר. אמנם, הגרש"ב וולדנברג והגר"נ קופשיץ (מכתבים) השיגו על דבריו, וכתבו שלמסקנת דברי החזו"א (שם) כל שדעתו לחזור אוסר.

[משנ"ב ס"ק ו]

דאין להקל כי אם בעיר אחרת ולא בקצו אחרת.

9) וכן צידד החזו"א (או"ח סי' פב ס"ק כג) להלכה.

[משנ"ב ס"ק ז]

אינו אוסר.

10) כדעת רבי יהודה במשנה [ראה הקדמה]. והטעם שפסקו כמותו, כתבו הרא"ש (עירובין פ"ח סי' ו) והמרדכי (שם פרק הדר סי' תקט), משום שהלכה כדברי המיקל בעירוב. והרא"ש הוסיף, שאף על פי שכלל הוא בדינו במחלוקת רבי יהודה ורבי יוסי שהלכה כרבי יוסי, מ"מ בעירובין הלכה כמותו, שכבר אמר שמואל 'כל מקום ששנה רבי יהודה בעירובין הלכה כמותו'. וראה עוד בתו' (שם

מילואים

הלכות שבת סימן שעא

המשך מעמוד רלח

בחצר ולא דר בה, נחשב הרבר להיסח הדעת, ואינו דומה למת מבעוד יום שהיורש מעולם לא היה דר בחצר, שלכן אין נחשב היסח הדעת מה שלא דר שם, ולפיכך כשבא לדור אוסר ואין אומרים 'שבת שהותרה הותרה'. וכן הגר"א חולק על המג"א, והוכיח מדין זה שאין אומרים הותרה כלל במי שחזר לביתו [ראה מה שכתבנו במשנ"ב לעיל ס"ק ח].

[משנ"ב ס"ק ט]

מ"ר ב'שלא ע"כ"ט.

18) מבואר מדבריו שאף שאינו בביתו יכול לערב [נפקא מינה כשאחר כך מת ובא יורשו לדור באמצע שבת שלא יאסור, משום שכבר עירב המוריש], ואף שדירה בלא בעלים אינה אוסרת. וטעם הרבר, כמו שכתב בביה"ל (ד"ה ואם) שמדובר באופן שאותו אחד מן השוק היה אוסר על בני החצר, ומטעם זה אין אומרים הואיל הותרה [היינו באופן שלא הסיח את ליבו מיררתו וכיוצא בזה], ולפיכך הוא יכול לערב. וכן כתב הגר"ח קניבסקי (מכתבים). וראה בהערות שבסוף ספר שונה הלכות, שכתב שאין הוונתו כאן לעירוב אלא לשיתוף, שהלא מי שאינו דר אינו יכול לערב.

[משנ"ב ס"ק יב]

ב"ר ש'הוא דר באותה חצר'.

19) מבואר שמי שיש לו שני בתים בחצר צריך להשתתף בעירוב בעבור שני הבתים, אלא שדי בגרונת אחת לשניהם, ואין אומרים שכן שהוא דר רק בבית אחד נמילא הבית השני נחשב לדירה בלא בעלים. וטעם הרבר ביאר הר"א (עירובין פ"ו ס"ו טז), שכן שהוא דר באותה חצר וראוי להשתמש בבית השני כל שעה, נחשב כאילו הוא דר בה. מאידך, התוס' (שם ע, א, ד"ה יורש) כתבו זאת רק בלשון שמו. אלא שהחזו"א (א"ח ס"ו צא ס"ק א) ביאר, שספקם הוא רק באופן שירש בית בשבת שעדיין לא הורגל לדור בבית השני, אבל מי שיש לו שני בתים בחצר ודרכו לדור פעמים בבית זה ופעמים בבית זה, הרי שני הבתים אוסרים. ובהערות שבסוף ספר שונה הלכות (לס"ד) הוסיף, שכל מה שאוסר כשהיורש הוא בן אותה חצר אף על פי שלא נכנס לדירת מורישו, הוא רק כשעומד לשמש כמקום פתו בעתיד, אבל בלא זה אינו נחשב לבית האוסר.

[שעה"צ ס"ק ו]

דלא קט"ו ש'מקל גבי עכו"ם אם הסיח דעתו'.

15) וסיים ה"ט"ו, שלשון הטור והשו"ע שכתבו שמדובר דוקא בישראל צ"ע. אמנם הקרבן נתנאל (עירובין פ"ח אות ה) דחה את קושית ה"ט"ו, מכיון שדוקא ישראל שאמר שאין דעתו לחזור אינו אוסר, משום שאינו משקר, וכן כתב רבינו יעונתן (כח, א מדפי הרי"ף), שישראל אינו אוסר משום ש'שאירת ישראל לא ידברו כוב', מה שאין כן נכרים אשר פיהם דבר שוא.

ובומנינו, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"א ס"ו רה בהערות על השו"ע סי' שעא) שיש לסמוך על דברי ה"ט"ו, שאנו רואים שהגויים הולכים בסוף שבעה להינפש מחוץ לעיר וחוזרים ביום ראשון, ואין דעתם לחזור כלל אפילו באופן שיכולים לחזור מפני קירבתם למקום, והיא קביעות גמורה ומחשבתו ניכרת מתוך מעשיהם, ואין זה שייך למה שפיהם דבר שוא.

[ביה"ל ד"ה ואחר כך]

[הג"ר א' ב'אורו משמע ד'דעתו לפסק פדעת המהמיר'ם].

16) בטעם הרבר, ראה מה שכתבנו לעיל ס"ק ח בשם החזו"א.

[ביה"ל שם]

מקא דקמא לן מש'ש'קה אוסר, לקאוה נש ל'ישב קצת על-פי מה שקטב המגן א'ק'ה'ם].

17) כוונתו, שלהלן (ס"ד) פסק השו"ע שאם מת אחד מבני החצר וירש אותו אחד מן השוק ובא לדור שם בשבת, הרי הוא אוסר, ואין אומרים 'שבת שהותרה הותרה'. וטעם הרבר ביאר המג"א (ס"ק ה), שאין אומרים שנראה שהסיח דעתו מלחזור, אלא דוקא אם כבר דר בחצר ויצא ממנה, אבל יורש מן השוק שמעולם לא דר בחצר הוא, אין כוונתו הוכחה שהסיח דעתו, ולא חל מתחילה דין 'שבת שהותרה הותרה'. ולפי דבריו כתב הביה"ל, שיש לתרץ מדוע אין אומרים הותרה בכן השוק שמת, כיון שלא היה כאן מעשה עקירה, שהרי בן השוק גר מתחילתו בדירה אחרת ולא עקר מבית זה שירש. ואין צריך למה שכתב המג"א קודם לכן (ס"ק ד) לתרץ זאת, שמדובר שיש לו דירה בחצר זו שגר בה לפרקים ולא הסיח דעתו ממנה.

אמנם החזו"א (א"ח ס"ו פח ס"ק ד) הקשה, שבאופן שאחד מן השוק מת משחיכה, והאי יש היסח הדעת, שכיון שלמוריש היתה דירה

הלכות שבת סימן שעא שעב

המשך מעמוד רלט

אמות אין מקור בגמרא לאסור. והוסיף, שאמנם כתבו בשם הרשב"א לאסור, אבל לא נתגלה לנו טעמו [אמנם הביה"ל ביאר טעם הרבר, שחכמים עשו חצר זו שאינה מעורבת כעין רשות הרבים לענין כלי ששבת בבית, כיון שרשות כל בני החצר שולטת שם], וגם נראה שאין כן דעת כל הפוסקים שהרי לא כתבו דין זה, והכריע שיש להקל במילי דעירוב. וכן כתב השו"ע הרב (סימן שפח).

להוציא כלי ששבת בבית לחצר הוא משום גזירה שמא יבוא לטלטל מרשות היחיד לרשות הרבים, ואין גזורים גזירה לגזירה.

[ביה"ל שמא יטלטל]

אחר-כך פ'צתי מ'חלקת קנה בין הפוסקים'.

8) ולא הכריע לדינא בדבר זה. מאידך, החזו"א (א"ח ס"ו קד ס"ק כב) כתב שלא מצינו מי שיאסור להזיז כמלוא נימא, וגם בטלטול ד'

הלכות שבת סימן שעב

המשך מעמוד 478

היא תקנת חכמים בעירוב, שאחד מבני חבורה קונה לכולם את מקום דירתם.

ומטעם זה הוסיף לבאר (שם ס"ק ז), מדוע אחד מהם יכול להוליד פת משלו ולעבר עם החצר השניה, הרי החיבור של בני החצר

[משנ"ב שם]

משום ד'שליחותיהו ק'עביד' [בין ש'קבר ע'רבו ב'מד'].

16) ואפילו שאינו מוכה לבני חצר הראשונה פת משלו, העירוב מעיל לכולם. ובטעם הרבר ביאר החזו"א (שם ס"ו פג ס"ק ו), שכן

